

วิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปกระตุ้นเศรษฐกิจไทย?

ดร. สมศักดิ์ ศึกษมัต
สายนโยบายการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

หนี้สาธารณะที่สูงมากจนเกินความสามารถที่จะบริหารจัดการ ได้สร้างปัญหาทางเศรษฐกิจต่อบางประเทศในยุโรป และอาจสร้างความอ่อนแอให้แก่เศรษฐกิจของยุโรป จนทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกชะงักลงได้ ประเทศที่ถูกจับตามองว่ามีความเสี่ยงทางเศรษฐกิจสูงคือกลุ่มที่เรียกว่า PIIGS (โปรตุเกส อิตาลี ไอร์แลนด์ กรีซ สเปน) เนื่องจากมีหนี้สาธารณะและขาดดุลการคลังสูง ที่กล่าวขานกันมากก็คือวิกฤตหนี้สาธารณะของกรีซ ต่อมาก็มียุโรปปัญหาเศรษฐกิจในอิตาลีและฟินแลนด์ จนทำให้หวั่นวิตกถึงความเสี่ยงของเศรษฐกิจในยูโรโซน

แม้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นขณะนี้ดูเหมือนจะยังไม่ได้มีผลต่อไทยมากนัก แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าถ้าปัญหาเรื้อรังก็อาจสร้างปัญหาต่อยูโรโซน และกระทบต่อไปยังประเทศในกลุ่มยุโรปได้ เพราะประเทศเหล่านี้มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกันสูง จะเห็นได้จากที่มูลค่าการค้าขายกันเองในยูโรโซน (16 ประเทศ) ในไตรมาสแรกปี 2553 สูงถึง 980 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 50 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดในยูโรโซน และถ้าขยายเป็นอียู 27 ประเทศ มูลค่าการค้าขายกันเองในกลุ่มสูงถึง 1,576 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 64 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดในอียู

หากจะประเมินความเสี่ยงของแต่ละประเทศในยูโรโซน โดยดูจากสัดส่วนของหนี้สาธารณะต่อ GDP และดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP พบว่ากลุ่มประเทศ PIIGS ฟินแลนด์ และเบลเยียม มีความเสี่ยงมากขึ้น ขณะที่ฝรั่งเศสและเยอรมนี ซึ่งเป็นประเทศหลักในยูโรโซนยังมีดุลบัญชีเดินสะพัดที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะเยอรมนีที่เกินดุล แต่อีกประเทศที่ถูกจับตามองถึงแม้จะไม่อยู่ในยูโรโซนแต่ก็เป็นหนึ่งในอียูและเป็นประเทศใหญ่ในยุโรป นั่นคืออังกฤษที่กำลังเผชิญกับปัญหาขาดดุลการคลังและหนี้ภาครัฐ เพราะหากประเทศหลักๆเหล่านี้ต้องระมัดระวังเกี่ยวกับการขาดดุลการคลังและหนี้สาธารณะจนต้องตัดทอนรายจ่ายลง ก็อาจส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของแรงกระตุ้นจากภาครัฐบาลต่อเศรษฐกิจ

หากจะโยงผลของวิกฤตหนี้ในยุโรปว่าจะกระทบต่อเศรษฐกิจไทยแค่ไหน คงขึ้นอยู่กับขนาดและการถูกลามของปัญหาว่าจะจำกัดหรือแพร่ไปในประเทศต่างๆของยุโรป ซึ่งในที่นี้ขอก้าวถึงเฉพาะผลกระทบต่อการค้าส่งออกสินค้าของไทย เนื่องจากการส่งออกสินค้ามีบทบาทและเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยที่สำคัญ โดยมีมูลค่าสูงประมาณร้อยละ 60 ของ GDP

ผลกระทบต่อการค้าส่งออกของไทยสามารถแยกออกเป็นผลโดยตรง คือผลโดยตรงจากประเทศที่เกิดวิกฤต และผลโดยอ้อมคือผ่านประเทศตัวกลางทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศที่เกิดวิกฤต

ผลกระทบโดยตรงต่อการส่งออกของไทยคิดจากมูลค่าส่งออกของไทยไปยังประเทศที่เกิดวิกฤตที่อาจลดลง อย่างเช่นในปี 2552 การส่งออกของไทยไปกรีซมีมูลค่าไม่มาก คือประมาณร้อยละ 0.14 ของมูลค่าส่งออกรวม ดังนั้น ผลโดยตรงต่อการส่งออกของไทยจึงต่ำมาก ถ้าวิกฤตขยายครอบคลุมกลุ่ม PIIGS ผลโดยตรงจะเพิ่มเป็นร้อยละ 1.8 ของมูลค่าส่งออกรวม แต่ถ้าหนักกว่านั้นคือ หากวิกฤตขยายวงและกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศในสหภาพยุโรป 10 ประเทศ¹ ผลโดยตรงต่อการส่งออกจะสูงขึ้นเป็นร้อยละ 9.3 ของมูลค่าส่งออก โดยมาจากสหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ และเยอรมนี เป็นสำคัญ ซึ่งมีสัดส่วนในการ

¹ ประกอบด้วย ออสเตรีย เบลเยียม สาธารณรัฐเชค เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ สวีเดน และ สหราชอาณาจักร

ส่งออกของไทยสูง (คือร้อยละ 2.1 2.1 และ 1.7 ตามลำดับ ขณะที่ผลกระทบโดยตรงจากฮังการีเท่ากับร้อยละ 0.2 และจากฟินแลนด์ร้อยละ 1.8) กลุ่มสินค้าหลักที่ถูกกระทบคือสินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะพวก High-tech เช่น อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์

สำหรับผลกระทบโดยอ้อมต่อการส่งออกนั้นอาจวัดได้ยาก เพราะต้องพิจารณาถึงประเทศที่เป็นตัวกลางการค้าระหว่างไทยกับประเทศที่เกิดวิกฤต นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย อาทิ มูลค่าการส่งออกของประเทศตัวกลางไปยังประเทศที่เกิดวิกฤต ความเข้มข้นของการใช้สินค้านำเข้าที่ประเทศตัวกลางนำมาใช้ผลิตเพื่อส่งออก (Import Content for Export) และมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศตัวกลางที่ถูกนำไปใช้ผลิตสินค้าเพื่อส่งออกต่อไปยังประเทศที่เกิดวิกฤต

หากคำนวณแบบคร่าวๆ จากปัจจัยที่กล่าวข้างต้นพบว่า ผลโดยอ้อมต่อการส่งออกของไทยจากปัญหาวิกฤตของกรีซ ยังคงน้อย คือจะทำให้ส่งออกหายไปอีกประมาณร้อยละ 0.1 ของมูลค่าส่งออกรวม โดยผ่านทางจีนเป็นหลัก ทำให้ผลกระทบรวม (ผลโดยตรงบวกผลโดยอ้อม) เท่ากับร้อยละ 0.24 ของมูลค่าส่งออกรวม

หากปัญหาวิกฤตขยายวงไปในกลุ่ม PIIGS ผลกระทบโดยอ้อมจะเพิ่มเป็นร้อยละ 1.7 ของมูลค่าส่งออกรวม ทำให้ผลรวมเพิ่มเป็นร้อยละ 3.5 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด เหตุที่ผลโดยอ้อมยังไม่สูงนักเนื่องจากสัดส่วนสินค้านำเข้าจากไทยของประเทศตัวกลางที่ใช้ผลิตเพื่อส่งออกไป PIIGS ก่อนข้างต่ำ โดยผลทางอ้อมส่วนใหญ่ผ่านทาง จีน อาเซียน 4 (ประกอบด้วย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์) และญี่ปุ่น ตามลำดับ เหตุเพราะจีนและอาเซียน 4 มี import content of export ก่อนข้างสูง ส่วนกรณีญี่ปุ่นนั้นมีสัดส่วนการนำเข้าสินค้าประเภทอุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จากไทยในสัดส่วนที่สูง ซึ่งสินค้านำเข้านี้ถูกใช้ไปผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไป PIIGS มาก

ท้ายนี้ถ้าปัญหานี้สาธาระณะขยายวงกว้างและกระทบต่อเศรษฐกิจของยุโรป 10 ประเทศ ผลกระทบโดยอ้อมต่อการส่งออกไทยจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 4.7 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย โดยผลจะผ่านทางจีน อาเซียน 4 ญี่ปุ่น สหรัฐฮ่องกง และเวียดนาม ตามลำดับ และผลกระทบโดยรวมจะกลายเป็นร้อยละ 14 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด หรือคิดเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของมูลค่าที่ไทยส่งออกไป G3

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย
เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันอังคารที่ 13 กรกฎาคม 2553